

R
709

Anna. et al. sing.
1877

Irlanda,

est

uhta ello wõit.

ües

hale luggeminne

mis igga innimesse kassuks wäljaantud.

10. 30. —

C. Wallerfeldt in.

Tartus 1844,

trükkitud J. E. Schünmanni lesse jures.

RA-20749

Der Druck ist unter der Bedingung erlaubt, daß
gesetzliche Zahl Exemplare der Censurcomität überge-
werden.

Dorpat, den 2. April 1844.

Censor Sah.

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

28425

I r l a n d a.

Irlanda, üks surest suggust naeste rahwas,
ellas mõnne saea aasta eest Prantsusse maal,
kelle üks Hertzog Inglismaalt, nimmega Ar-
tus, ennesele prauaks wõttis. Rahhul ning
täis rõmo mõtlesid mõllemad allati se peäle,
mis ühheteisele altari ees ollid tõotanud; agga
se õn olli neil ürikesseks ajaks, sest Prants-
susse kunninga kässo peäl pididi ta pea sõtta
minnema. Sest et Artus omma prauat wägga
armastas, olli tal lahkuminne wägga raske.
Jummalaga jättes ütles temma: Müüd tah-
han ma ruttata, ning waenlast lüa, sest minna
wõitlen omma kunninga eest; ja et sind, mo-
armas abbikasa, jälle pea wõin nähha — ai-
tago mind Jummal!

Artusse wend Jerart, kel ikka nende ille
kadde meel olli, sowis et nemmad ilma las-
teta jääksid, et temma siis wimaks, ta asemel,
parrandusse wallitsejaks wõiks iada. Parrast
omma wenna pulma läks ta jälle Inglismale
taggasi, ning raiskas omma warra wallatu-
mal kombel keik ärra. Kui ta sedda kulis,
et Jummal nende abbiello olli õnnistanud,
et Irlanda olli kätima peäle sanud, olli ta kui
walgust lödud, ning wõttis kohhe ette, tedda
watama minna.

Wägga rōmus olli nüüd Irlanda, kui jälle omma suggulast nähha sai, sest ta arwas temma ka ni sammo tru ning õige innimesse ollewad, kui omma kalli abbikasa, ning palus tedda ta jure ni kauaks jada, ja Artusse koddosid asjo ni kaua tallitada, kui ta jälle taggasi tulles. Zerart, kel hammo jo kurdjad mõtted süddames ollid, teggi estiks, kui ei olleks tal mitte wõimalik ollewad, ta palwet kuulda, agga kui Irlanda tedda teist puhko pallus, siis lubbas ta, jōu mōda, keif wenna asjad truište korda sata. Esmalt kuulis ta kōl Irlanda sanna, ning teggi keif, mis ta agga ial kāsksis, agga need mõtted ollid temmal ikka süddames — mil wiisil agga ohjad ennese kätte sada.

Teenrette wasto olli ta wägga lahke, andis neile keifi rohkest, mis nad agga himmustasid, ja ka rahha kōl, nink ürikesse ajaga olli nemmad keif ennese pole wõitnud, nendasammuti ka keif temma muud allamad. Kui ka need kaks naesterahwas, kes Irlandal ta sures hāddas piddid liggi, nink abbiks ollema, ennese pole olli sanud, ei wõind kegi rōõmsam olla, kui temma.

Artusel ei olnud sõas rahho suggugi, sest ta waim nāggi jo ette ārra, misuggune suwõnnetus ta abbikasal ees seisis. Kui temma sõbrad sedda nāggid, et keif rahho temma süddamest olli kaddunud, küssisid temmalt: Armas sõbber, mikspārrast olled sa ni wägga

kurw? Sest ajast sadik, wastas Artus, kui ommast abbikasast lahkusin, ei leia minna kussagi rahho; weel tanna õse, kui mo silmad finni wausid, nāggin minna unnes omma kalli Irlanda, otse kui surnud, sāngis ollewad; temma kōrwas olli üks nāljane kotkas, kes omma nokkaga ta kōhho katki nokkis, ning keif sissikonna alla nelas. Keddagi ei olnud seal, kes tedda olleks wõinud awwitada; mõnne nōrga ohkamisse kuulsin minna temma suust, ning siis tullid weel kaks kulli, ning aitasid kotkal ka weel ta ihho lõhki kisku.

Temma sõbrad katsusid kōl ta meest jahhutada, agga ei aitnud midagi. Nemmad andsid tale nüüd nōu üht tenert kōddo sata, kulama, kuidas temma praua kāsfi kōib. Artus wõttis nende nōu wasto. Pea tulli ka se tener keige parrematte sannumittega taggasi, ja tōi tale ka ühhe kirja praua kōest, mis tal armsam olli, kui keif ilmlik warra.

Sest et se aeg jo liggi olli, et last piddi ilmale toma, olli temma südda wägga raske, kellest ta omma abbikasale suggugi märki ei andnud. Se kurri Zerart nāggi sedda selgest, et siis mitte wallitsust ennese kätte ei wōi sada, kui ta wennal saap lapsi ollema, ning wõttis nüüd ette, kui se lapsokenne piddi ilmale tullemale, tedda Hertfogi majast ning maast emale sata, ehk ennem ārrahukkata, kui tedda temma wannemaid teada lasta.

Ni pea kui se noor Prints olli ilmale tul-

nud, laskis se kurri Terart tedda temma emma jurest, kes sure wallo pärrast sest suggugi arro ei sanud, ärra wõtta, ja satis temma wannematte majast emale, metsa sisse, kus jo need ta järrel hammo otasid, kes tedda pidid, Terarti kässo peäl, Inglisma randa wiima. Kui Irlanda jo suggu märkama hakkas, ning omma lapsokesse järrel küsis, õõlbi temmale: Ärge küsige selle järrel mitte; tedda olleme ärra winud, sest tal olli üks wägga hirmus näggo; tedda nähhes olleksitte rängast ehmatand, ning se läbbi ennete hädda weel suremaks teinud.

Irlanda, kes sedda mitte ei uskunud, himmustas tedda agga ifka nähha sada, näitago ta wälja, kui tahhes; agga tale kosteri se küsimesse peäle, kui ennegi, nink pandi weel need sannad jure, et tedda ta emmale puhta süddame tunnistussega suggugi ei kolwa näidata. Kaske süddamega otas nüüd Irlanda omma toatüdrukut sisse tulleswad, kes enne tru olli, et temmalt õiged teadust sada; ja sest et se kurri innimenne ka selle ennese pole olli wõitnud, kostis se tale nendasammuti, kui need jo nimmetudki. Kui Irlanda ka temmast seddasammu wasdust kulis, minnestas kohhe ärra, ja kui tülki aja pärrast jälle märkama hakkas, hakkas kibbedaste nutma, ja se walli kaebamine ning nutminne teggi ta ni nõrgaks, et keif jo arwasid surma ta hädda lõppetawad, agga temma ei olnud ham-

mo weel mitte sedda kannatusse karrikat tüh hentand. Hopis kibbedamad kannatussed seisid tal weel ees; ta olleks õnnelik olnud, kui jo nüüd olleks surmas nende otša leidnud.

Se naene, kelle kätte Terart selle nore Printsi olli andnud, wõis nüüd murreta omma teed Inglisma pole minna; temma mees läks ka temmaga, ning wiitsid agga te peäl aega, sest jutto ajades, misuggust rõõmsad päwa ennestele se rahhaga, mis Terart neile lubbas, sata. Ka Terart olli nüüd lossi peäl wägga rõmus, sest ta arwas ennese ettewõtmisse hästi korda läinud ollewad; agga se, kes innimeste mõtted kaugele ärra tunneb, ning parrem teab, kui innimenne isse neid teada wõib, teeb weel seal kriipso läbbi meie rehknungi, kus suggu meel ei mõtlegi. Nenda läks ka selle kurja Terarti planidega.

Liggi sedda kohta, kus nemmad pidid selle nore Printsi laewa astuma, et Inglismale purjutada, olli jo wannast ajast üks klooster, kelle sees üks wagga Jummalatener, nimmega Bertrand, elas. Ühhel õhtul, kui ta söngi heitis, näggi unnes üht ingelt ennese ees seiswad, sedda kässo tomas, et ilma ajawitmata piddi ülles tõusma, randa minema, ning üht weikest, ristimatta poeglast põggenejatte käest ärra wõtma.

Bertrand, kes nüüd unnest olli lahkunud, ning Jummalatener tundnud, läks omma wennaga, kes ka weel mõnda muud olli en-

nesega wõtnud, sedda last wasto wõtma, ning floostresse wima. Zummal saab meid hoidma, kelle käske meie täita nõuame, hüüdsid keik, ning jo hommiko koido aegas ollid merre äres, näggid emalt ühhe laewa merre peäl, kes jo nende järrel otas, ja ka tükki aja pärrast neid kahte innimest se wätima lapsoga merre pole jõudwad, ja kui jo laew olli randa tulnud, nink nemmad sisse tahtsid astuda, wõtsid need innimesed se weikse lapsoga kinni, ning wiisid floostresse. Ülle wägga olli nüüd Bertrand rõmus, et selle ilmasüta lapsokesse kurja innimeste käest olli ärra peästnud, kutsus omma õe, ja sowis, et temmale pididi emma assemele jama, ning tedda ülles käwatama. Temma õdde, Berite, teggi sedda hea melega, ja kandis ta eest ni kaua hoolt, kui tarwis olli. Seltsammal päwal ristitadi tedda ka ja anti nimmi Bertrand, ning nüüd sai temma pühha ristmisse läbbi Jესusse Kristusse kirriko liikmeks.

Nüüd olli se ilmasüta lapsokenne peästetud, agga se hea Irlanda olli ikka weel se kurja Jerarti wõrkudes kinni, kes ette olli wõtnud tedda weel hirmsamal wiisil wawatata.

Nüüd mõtles temma: Minno wenna essimenne poeg on nüüd kül heaste ülle ma ning merre widud, agga jättan ma temmale ta abbikasa, siis sawad teised jälle tulles,

ning minno ettewõtminne lähheb tühja; surman ma ta ärra, siis wõttab ta ennesele teise praua, ja minno ettewõtminne on jälle nurjas. Kui temma mõtted nüüd senna ning tanna käisid, tullid temmal need kässo sannad mele, kelle peäle wägga terras wast wadati: „Se kes omma abbikasat on ärrakautand, ja ei tea kas ta surnud on, wõi weel ellab, ei tohi ennesele enne seitsmed aastad mitte teist poolt wallitseda,“ siis wõttis ta ette, tedda hirmsast ahwardada, et ärra pöggeneks, ning arwas siis ommal wennal ue naese wõtmisse himmo ladduwad, ja siis te omma ettewõtmisse tarwis lahti ollewad.

Kuuda mõtteltud, nenda tehtud. Jerart läks nüüd Irlanda jure, kes wägga ärralõppend, ja ni kahwatand, kui linnane rie olli, hakkas tedda waewama ning tale ütles, et sõbrust ühhe nore mõisnikkuga peab, ning et se läbbi hääbi ennesele ning suggu wõksale teeb. Need wallejuttud, mis Irlandal keige mõrrudamad maa peält ollid, kurwastasid tedda ni wägga, et ta kui pool surnud mahha langes, ning kaua aega läks möda, kui jälle märkama hakkas. Kaewas nüüd Zummalale omma hädda, nink kirjotas silmawega omma abbikasale ühhe kirja, agga sellega läks nendasammuti, kui nende essimestegagi, keik tullid Jerarti kätte.

Se kurri loom kirjotas nüüd isse omma

wennale ühhe kirja, kelle sees ta temmale ette wassetas, et Jrlanda mitte ennam temma tru abbiķasa ei olle. Zerart olli se kord just Jrlanda jures, kui wastus Artusse kaeſt temma kirja peale taggaſi tulli. Ta waewas tedda aiwa kõnnedega, kaskis selle kirja kohhe lahti wõtta, ning waljust ette luggeda. Sai nüüd kuulma, et Artus sedda mitte ei tahha uskuda, et ta praua ni suur kurja teggia wõib olla. Sest et Jrlandal wägga mõrudad päwad ollid, pallus nüüd Jummalat, et tedda siit ilmaſt ärra kutsuks, ehk kui tale weel ellopäiwi tahhab kinki, Hertſogi praua aſſemel, tenia tüdrukõ laſſeks jada, kes rahhuga omma leiwa tükķikeſt wõib suhho piſta. Kui sedda nüüd ta toatüdruk kulis, mis temma enneſele ſowis, rakis kohhe Zerartile ärra.

Temmaſt ärra õppetud läks nüüd se tüdruk jälle Jrlanda jure, ja kulutas tale, et Artusse kaeſt on kask tulnud, tedda ärraſurmata. Kui ta sedda olli kulutand, küſſis Jrlanda: Mis pean minna nüüd teggema? mis peale se tüdruk nenda koſtis, et agga teiſed riided ſelga panneks nink ärrapõggeneks, ſeſt teiſel päwal piddi temma surma tund lõma. Jrlanda kitis nüüd temma nõu heaks, ja pallus, et agga ni pea, kui wõimalik, teiſi riidid tooks. Wõttis ka mõnned omma kallideſt aſjadest kaſa, panni toa tüdrukõ riided ümber ja põggenes nüüd ärra, ilma et

olleks teadnud, kuſ ello aſſet ehk toito leida. Keſt õ aegas läks ta, Jummalat warjo ning kaitſmiſſe al, pimmedaſſe metsa, ja et jo wägga wäſſind olli, ei wõind ennam edaſi minna.

Nüüd ei olnud ta küll mitte ommaſ loſſiſ, agga et ſe tal kaua aega jo üks wallo paik olli, olli ta ſiiski wägga rõmus, et nüüd rahhul Jummalat ſures majas, tãhhe taewa hõlgawa kattukſe al wõis õmaja piddada. Sure healega tãnnas ta nüüd Jummalat, et tedda olli ſe kurja innimeſſe wiſha eest emale amwitand, ning uinuw wimaķs tãnno ning kituſſe palwid tehjeſ, maggama. Päwa tõuſo aegas arķas ta nüüd ülleſ, ning tãnnas jälle ueſt Jummalat, kes tedda ni rahhulikkult hingada laſknud, ſeſt ta ei malketandki, millal ka ni rahhulikkult olli maganud, kui nüüd.

Kui nüüd olli ülleſärķand, haķķas jälle ueſt ommaſ loſſiſt kaugemale minnema. Mittoford juhtuſid tale innimeſſed waſto tullesma, kes ta ühhe waefe tenia tüdrukõ arwaſid ollewad, tale toito andſid, ja õmaja pakkufid. Juhtuſ nüüd mõnne aja pãrraſt ühhe ſure loſſi liggi minnema, läks ſiſſe, ja kui ennast olli teniaķs pakkund, õõlbi: Karja tüdrukut on meil tarwiſ, tahhad ſa sedda teniſtuſt waſto wõtta, wõid ſiis ſeia jada. Jrlanda lubbaſ nüüd tru ſes orjuſſeſs olla, ning läks jo pea karjaga metsa.

Kui nüüd Zerart kuulda sai, et Irlanda olli ärrapõggenend, olli ta wägga rõmus. Wõttis nüüd ette, ja läks omma wenna jure, et kui se weel kahhes mõttes pididi ollema, temmale susannaga kulusutama, kuidas temma praua kurja te peäle astunud, ning abbiello rikkunud. Kui omma wenna jure olli jõudnud, ei tahtnud tedda eestiks tundagi, sest ta olli selle sure süddame wallo läbbi, mis omma praua arwas teggewad, wägga ärralõppenud. Eesimenne küsimenne olli Artus: sel kohhe: Kus on minno Irlanda? On ta wiist üks ni suur kurjateggia? Mis pean minna temmaga teggema? Zerart kostis: Kuis wõid sa weel kahhe wahhel olla temma kurjusse pärrast? wõi arwad sa et ma sind tahhan petta? Eesimeste päwade sees, kui minna sinno majas olin, näggin jo, et luggu mitte hea ei olnud; agga minna ei pand sest tähhelegi, austassin sinno abbikasat, kui mo kohhus olli, agga kui jo ühhest alwast ellust mulle ta teniat tunnistust tõi, ei wõind ma mitte ennam jätta, sulle sest asjast teadust anda. Se keige selgem tunnistus on jo se, et ni pea kui arro sai, et se häbbi tõ olli ilmsiks sanud, temma ärrapõggenes. Minna nõudsin tedda kül ülles otsti, agga ei leidnud. Olleks temmal selge süddame tunnistus olnud, ei siis olleks ta tõest mitte ärra põggenend. Keif sedda, mis

ma sulle ollen rākinud, sawad sinno omma sullased tõeks tunnistama.

Surrema peaks temma, kui ta alles koddollek, ütles Artus wiuhaga; wõttis ennast nüüd tenistussest lahti, ning läks omma wenna koddol pole. Kui ta jo koddol olli, lastis ühhe teise järrel teniad sisse tulla, ja kulas nüüd järrel, kuis luggu temma prauaga olnud. Sest et keif Zerartist ollid rahhaga ärrapistetud, andsid keif ühhesugguse kostmise. Sedda ka orjades kuuldes, mis Zerart olli üttelnud, ütles Artus weel surema wiuhaga Irlandast: So ello saaks se kurritõ sul maksma, kui sa siin olleksid! Pärast sedda nüüd, kui Zerart arwas omma tõ keif heaste tehtud ollewad, jättis omma wenna Jummalaga, ja läks Inglise male jälle taggasi.

Nüüd olli Artus üks ommas loosis. Kus pole ta nüüd läks, ehk kuhho ta watas, leidis temma asjo, kes tale ta endise õnna ello jälle uest mele tulletasid. Kāis nüüd tihti jahhi peäl, et ennast jahhutada; agga ni pea kui ta jälle üks olli, olli kohhe kui haige. Kui nüüd jo kuus terwed aastat ollid mõda lainud, läks ta omma praua tuppä, kus ta selle aja sees ei olnud lainud, ning leidis keif ni ollewad kui siis, kui wimaks seäl sees kāis. Wessi tulli tal filmi, kui ühhes nurkas pabberi tükkikesse näggi maas ollewad. Se olli üks tüf sest kirjast, mis Ir-

landa temmale olli tahtnud sata. Nende pari reakeste sees sai ta selgest näggema, et Irlandal selge armastus ta wasto süddames olnud, kui ka sedda kaebamist leidma, et temma tale suggugi ei olle kirjotand, et käl jo ennam kui kaks kuud koddust ärra olnud.

Tuppa astudes tulli jo Artussel se mõtte sisse: Oh! ta on wistist ilmasüta, ning tungis tal, neid riddasi luggedes, weel kängem süddamesse, sest ta teadis tale jo mitto kirja kirjotanud ollewad. Kuis wõib se wõimalik olla, mõtles temma, et ükski minno kirjakest so kätte ei olle ullataud? Oh olleksid sinna siin, sa saaksid wist tõeks teggema, et ilma süta olled.

Nüüd sai ta näggema et Irlanda ilma süta olli, mis ülle ta hädda weel suremaks läks. Ühhe wanna, auga halliks sanud, teenrega, kes sõast olli taggasi tulnud, ajas temma tihti juttu. Se ütles ühhel õhtul, kui Artus, ommast Irlandast hakkas räkima, tõe melega: Küssin minna kellest tahhes, siis kulen ikka, et Irlanda ilmasüta on; ja ni pea kui agga kellegilt küssin, on mul, kui ütles üks heäl mulle: Temma on ilmasüta. Minna ei ussu suggugi, et ta ni raskest wõis eksida.

Artus watas nüüd tõssise melega ta otsa, olli tük aega waid, sowis tale siis head ööd, ning läks maggama; agga keif sel ööl ei jõud-

nud unni temma filmi kiini wantada. Teisel hommikul ütles ta se wanna teenre wasto: Sul on õigus, Irlanda on ilmasüta, agga et Jerart ommast peast sedda walle juttu temma ülle on tõstnud, ei tahha ma mitte uskuda, teised on sedda tale wistist ette walle tand.

Kui nüüd Irlanda jo seitse aastat ommast loessit ärra olli, ning igga üks ta jo hammo arwas surnud ollewad, wõtsid mõnned mõisnikkut ette, seltsis Mihkaeli mäele minna, mis Prantsusse ja Spania ma piri liggi on, Jummalat palluma. Nende wallitseja Hertzog Artus andis neile ka se tarwis lubba, ning astusid nüüd reisi peäle. Seält siis taggasi tulles, lahkus neist üks Nitter, nimmega Oliwen, ärra, sest ta tahtis omma suggulast watama minna, kes ühhe sure metsa keskel, uhke lossi sees ellas. Seft et arwa seäl kätis, eksis nüüd metsas teelt ärra. Ilma et olleks teadnud, kus nüüd olli, juhtus foggematta ühhe karja jure, kedda ta ühhe kenna näoga tütarlapse näggi hoidwad. Kuft lähheb se te siit lossi jure? küssis temma karja tüdrukult. Tulge, ma tahhan teid õige te peäle wia, ütles karjane. Oliwen läks nüüd se tüdrukko järrel, kes wägga kurwa näolinne olli, ni kaua kui jo ullatas lossi wärrawat näggema.

Kui nüüd Oliwen omma suggulasse jure, kes üks wanna leff praua olli, olli jõudnud, sai ta temmast wägga heaste wasto wõetud.

Temma pallus feif mõisnikkud, kes seal ümber kaudo ellasi, ennese jure kofko, ning ollid nüüd feif wägga röömsad. Oliwen, kes selgest ar-ro sai, et se tüdruk ei wöind ses waeses seisus, ei sündind, ei ka mitte üles kaswatud olla, küsis omma suggulasse käest, kes se tüdruk öiete olleks. Se on minno karja tüdruk, wastas ta, ja peab, ni kui ta isse ütles, ühhe waese tallopoja tüttar ollema.

Oliwen läks nüüd omma suggulassega üh-te kambresse, ja lastsid se karjatse ka senna tulla. Irlanda tundis tedda wägga heaste, ja arwas sedda Rittert ennast ka tundwad, ning se pärrast olli tal se tuppaminneminne wägga meelt wasto. Temma astus nüüd sisse, ning küsis: Mis teie sowite? Oliwen wahtis nüüd terrawast ta otsa, ja ütles omma suggulasse wasto: Kui minna wõiksin uskuda et meie Hertsoogi praua weel ellaks, saaks temma se wist ollema; ja kui ta tedda teist korda tunnistas, siis ütles temma: Ja tõest, teie ollete Irlanda! Kui se neid sanno kulis, ehmatas ta nenda ärra, et jallad tedda ennam ei tahtnud kanda jõuda, ja kui ta selgest näggi, et ärra tunti, ütles wimaks: Minna ollen kül Irlanda.

Nüüd pallusid Oliwen ning ta suggulane temmalt andeks, et nemmad tedda seia said mitte ei olle tundnud, ning temmost ka mitte suurt luggu ei olle pidanud. Irlanda hakkas neid weel ennam palluma, ning

ütles: Õnnelik olleksin minna kui teie kelle-gile ei ütleks, kes minna ollen, sest ma tahhan omma seisusse jada, kus rahhuliksumalt wöin ellada, kui ommas lossis enne ellasin. Minna ei wõi Jummalat mitte küllalt se eest tänada, et ta mind se seisusse sisse on seadnud. Se üksnes teeb mul waewa, kui mõtlen: Ei tea, kas ka Artus ni õnnelikult ellab, kui minna, ja et igga üks mind ühhe inimesse arwab ollewad, kes Jummalat ning omma abbikasa wasto on raskest eksinud. Weel üks kord pallun minna teid, laske mind seia jada, ning ses seisus, kus sees ma nüüd ollen, omma ellopäiwi rahhul lõpetada.

Se wiimne palwe ei arwitand midagi, sest Oliwen ütles: Minna tean selgest, Artus saab teid arwamatta sure rõmoga wasto wõtma, sest ta teab jo hammo, et teie ilmasüta ollete. Minna tahhan jõuda Artusse, kes ilma teieta mitte ei wõi õnnelik olla, neid rõmo sannonid wima, et teie siin ollete. Jstus nüüd hobbose selga, ja sõitis ni rutto, kui agga ial wõis, Artusse lossi pole, tedda ta jo mõnne päwa pärrast, oh rõmo! näggema sai.

Kui jo lossi liggi olli jõudnud, näggi te äres jahhi mehhi ajawad. Arwas nüüd Artusse ka seal ollewad, läks nende pole, ja se essimenne, kelle jure ta juhtus, olli Artus. Kui Oliwen tedda olli terretand, üt-

les ta: Ma rõmustan ennast wägga, sedda nãhhes, et teie ni priske ja rõmus ollete. Ja, ütles Artus süddamest ohkades, tõt ollekfitte ütelnud, kui omma praua wallitsemis ses olleksin õnnelikum olnud, ja kui teaksin ennesel pãrrandajat ollewad. Ollete teie siis wistist omma abbikasa wallitsemis ses jures õnneta olnud? küsis Oliwen. Ous se siis keik tõssi, mis temmast rãgitakse? Minna ei tahha sedda mitte uskuda, et ta ennast ni wõis ärraunnustada. Ka minna tean sedda nüüd selgest, et ta ilmasüta on, ütles Artus, agga mis se keik awwitab? Nüüd ei olle mul abbikasat, ei ka pãrrandajat, ja ei tea, kas omma Irlandat ka weel kord saan nãggema; kuis wõin minna siis nüüd rõmus olla?

Kui temma weel ellaks, wastas Oliwen, teid süddamest armastaks, kui ennegi, teie jure rõmoga jãlle taggasi tulleks, kui ma isse ta taggasi tooksin: saaksite teie tedda siis wasto wõtma? Sõbber! ütles Artus, teie rãgite asjadest, mis minna ei wõi uskuda; ja kui se nenda olleks, kuidas wõite siis teie weel mult küsida, kas minna weel omma ilmasüta abbikasat saaksin wastowõtma? kas siis ei peaks mitte minno kõhhus ollema, tedda palluda, et jãlle wõttaks taggasi tulla? Oh kui wõttaksin minna tedda hea melega wasto, kui agga teaksin tedda leida!

Armas Artus, ütles nüüd Oliwen, Irlan-

da on minno suggulasse jures; seãl ollen ma tedda nãind karjaga metsas kãiwad. Silmawega ütles Artus: Oh sinna suur Jummal! Kuis wõis ta seni ajani rahhul ellada! Kõl on tõssi, et puhhas ello keige kallim warra maa peãl on; ilma selleta ei maksa teised middagi! Sedda nããn ma selgest Irlandast. Agga minno kallis sõbber! millal saan ma tedda siis nãggema; millal saan ma sedda keige suremad rõmo tundma?

Mi pea kui teie sowite, ütles Oliwen, ehk ka homme tahhan minna minnema hakkata, Irlandat omma herra jure toma. Ja lebdast wõiksin minna muud palluda, kui teid? ütles Artus. Teid, teid, pallun minna ruttake! Keik ollid nüüd ka Artusse orjade seast rõmo tãis, kui kuulda said, et Irlanda weel ellab, ning et ka pea jãlle taggasi tulleb. Teisel hommikul, enne walget, astus nüüd Oliwen te peãle.

Irlanda ei olnud mitte süddamest rõmus, kui Artusse ning omma lossi peãle mõtles, sest ta nãggi jo ette ärra, et tal weel mõrudad pãwad ees seisid. Oh kui rõmus oli minna need seitse aastat, siin metsa keskel! Ükski ei teinud mulle waewa, kegi ei kiusand mind takka, keik armastasid mind, iggãuks teggi mulle head, ning minna wõisin omma iggapãwast leiba rahhul ning rõõmsa süddamega süã! wõisin ka omma armast Jummalat tenida, kes minno eest, par-

rem weel kui üks isä omma lapse eest, hoolt kandis. Hea melega tahhaksin minna omma ello päiwi ses seisusses lõppetada, agga se armas Jummal ei tahha sedda mitte, sepa-
rast sündko temma, ning mitte minno taht-
minne.

Tihti pallus ta nüüd ka Jummalat, et temmal ka jälle võttaks ses udes seisusses omma abbiga liggi olla, ning et tedda las-
seks ta pühha käsude järrel ellada. Wae-
wa teggi se tale, kui selle peäle mõtles, et omma kallist last ennam ei sa näggema. Tem-
ma olli ka isse kuulda sanud, et olli ülle-
ma ning merre widud.

Äkkitselt kuuldi nüüd lossi tornist passu-
nat puhutawat, ning ürikesse aja pärrast
kulutas torni hoidja: Ritter Oliwen tulles!
Kui ta senna olli jõudnud, võttis tedda
nüüd se lossi praua rõmoga wasto; ja kui
jo tük aega ollid juttu ajanud, pallus nüüd
Irelandat ennese jure ühte kambresse omma
suggulassega, ja kulutas neile, mis suurt rõ-
mo Artus olli tundnud, kuuldes, et ta praua
weel ellab. Irlanda tännas nüüd tedda keige
omma waewa eest, ning ka sedda prauat
keige hea eest, mis tale olli teinud.

Temma rided said nüüd sisse todud, Oli-
wen ning temma suggulane läksid seält toast
välja, ning üks toatüdruk aitas tedda rides-
se panna. Keif perre sai nüüd ühte suurs-
te tuppä kofko kutsutud, ja wimaiks astus

ka Hertfogi praua nende keskele, kes enne
se keige allam tenia olli; agga ni pea kui
nende peäle watas, hakkasid pissarad ta sil-
mist mahha werema, ning ta ei wõind san-
nagi nendega räkida. Nüüd astus praua et-
te, ning ütles: Irlanda, kedda teie se keige
allama tenia näggite ollewad, on Hertfog
Artusse praua Bretagneist, kellest on ilmsiks
sanud, et ta ilmasüta on, kes nüüd jälle su-
re rõmoga omma abbikasa jure taggasi lähheb.

Keif tännasid nüüd Jummalat, et ta puh-
has ello olli walge ette tulnud. Ühhe teise
järrel tullid nüüd keif Irlanda liggi, temma
käele suud andma, ning mõnnigi olleks weel
süddamelikkud õnne sowimissed üttelnud, kui
mitte silma pissarad ei olleksid sannad ärra
lammatanud. Kae andminne pidid nüüd keif
üllesräkima, mis südda mõtles, ning su weel
olleks üttelnud. Irlanda isse nuttis ka ni
kibbedast, et mitte sannagi suust välja ei sa-
nud. Tihti ütles ta weel pärrast, et se tal
üks õnnis tund ta ellopawade seas on olnud,
ja et Jummal tale mitme mõrruda tunni
kõrwas, ka õnsaid tunnikesi kinkind, kelle
eest ta tedda küllalt ei olle tännada wõinud.

Ritter Oliwen ütles nüüd, et ta Artusse-
le lubbanud homme jälle te peäle astuda, et
ta siis isse teab wasto tulla. Ni kui ta so-
wis, sündis ka. Kui raske Irlandal sest
rahho paigast ning sest heast prauast lahku-
da olli, wõib igga üks luggeja isse parrem

arwata, kui sulg siin kirjotada. Ribbedast nuttes läks nüüd Jrelanda lossist wälja ning filmawega jätsid keik tedda Jummalaga, kes tedda agga tundsid. Jggauks sowis tale süddamest õnne, ja ei läind enne kegi wärra: wa jurest ärra, kui Jrelanda neil jo filmist olli kaddunud.

Sest et Artus sedda päwa teadis, millal temma praua tulles hakkas, läks ta temmale keige omma sõbradega, hommiko warra, te peäle wasto, ja sest et nemmad wägga ruttasid, jõudsid neile jo enne lõunat, paar pennikoormat lossist, wasto. Artus, sedda südda keik se te nomis, sai weel ennam nomima kui Jrelandat näggi, kelle filmist ilmsü ta ello selgest wälja paistis.

Tük maad Jrelandast emal, tulli temma hobbose seljast mahha, ja läks pitkamissi, isse ennese ette mahha wadates, täis hääbi ning kahhetsemist, wet filmist ärra pühkides, kui üks kurjateggia omma kohtomõistja ette. Ka Jrelanda filmist jooksis wessi, puhta ello, rahho ning andeksandmisse pisfarad, ning täis süddamelikko armastust ruttas temma omma abbikasa kätte wahhele. Artusse känd hakkasid kül ta ümber, sedda ta süddamest armastas, agga ta süddame tunnistus sundis tedda kui üht kurjateggiat tagganema; kül wärristus läks tal läbbi süddame, hakkas ülle keik se ihho wärrisema, ning tõmbas ommad känd ta küllest jälle ärra.

Jrelanda ehmatas wägga ärra, kui tedda näggi wärrisewad, ja küsis, isse ka wärrisedes: Mis on sul, armas Artus? Murtud healega ütles ta nüüd: Minno sured eksitus: sed on mul allati nüüd filmi ees, sest sadik, kui sind, mo hinge illo, sain näggema, et nüüd selgest tean, et sa ilmasüta olled. Lasse mind lahti, minno kurjateggia känd ei olle wäart, et sinnusse puduksid. Artus tahtis nüüd weel eddasi räkida, agga Jrelanda wõttis sanna, ja ütles: Minno armas abbikasa! Kui sinna omma Jrelandat weel armastad, siis ja rahhule, ennast hukka mõistmast, sest se teeb no süddamele suurt waewa. Minna tean jo selgest, et kurjad innimesed sind on petnud, ning sepärrast ei wõi ma süüd mitte sinno peäle panna, et ma ni paljo ollen kannatand. Ma pallun sind weel üks kord, ärra kurwasta mind mitte nisugguste juttudega; minna ollen keikidele andeks andnud, kes mulle on püüdnu kurja tehha. Anna ka sinna neile andeks, ning olle rõmus, muido ei wõi sinno Jrelanda mitte rõmus olla.

Sinna ilmasüta Jrelanda wõid mulle kül andeks anda, ütles Artus; agga mo süddame tunnistus ütles mulle selgest, et minna mitte ükspäinis sinno wasto olle eksinud, waid ka Jummal wasto ollen patto teinud. Kuidas wõid ja se jures weel kahhes mõttes olla, kas Jummal sulle saab andeks andma, wõi mitte, kes ommetegi meie keige isä on?

Langeks ka minno kannatamisest sū sinno peäle, siis ollen ma sulle jo süddamest andeks andnud, ning keif jo ärra unnustand. Kui nüüd sulle sinno abikasa on andeks andnud, kui mitto korda ennam ei sa jo mitte ollema sulle sinno keige parrem isä, armas Jummal, andeks andnud. Lasse sepärrast siis need mõtted minna, ja olle rõmus minnoga.

Se sago ollema, kui sinna tahhad! ütles Artus. Tanno, iggawene tanno, olgo sulle armolinne Jummal, et mulle minno abikasa jälle olled kinkind, et ollen üht ossa ommast surest wõllast wõinud tasä tehha. Tulle siis, ning ruttame, sest keif otawad sind nähha sada, ning sind süddamest terretada.

Nüüd läksid jälle keif eddasi, ja kui weel paar wersta lossist ärra ollid, tulli jo üks hulk innimesi neile wästo, kes ei wõind lossi jures ni kaua odata, kui olleksid senna jõudnud. Ühhegi silmad ei jäänd kuniwaks, kui Jelandat emalt näggid. Langesid mõllemile pole teed põtwili mahha, watasid Jeland peäle ja ei tõusnud mitte enne üles, kui neist olli jo mõda lainud. Lossi hoow olli nüüd ni täis innimesi, et ei tahtnud ennam mahutada läbbi sada, kes tedda terretasid, ning tale keigest süddamest õnne sowisid. Temma tannas nüüd omma allamaid silmawega, ja pallus Artust, et neile ommast warrast suggu annaks, et keif wõiksid ka sel päwal rõõmsad olla. Nenda kui Jeland tahtis, sündis ka.

Ükski ei läind nüüd tühjalt koodo. Igga ühhe perrewannemale sai ni paljo antud, et wõis omma perrega üht rõmust päwa piddada. — Lossi peäl olli nüüd üks rõmus pääw, rõõmsam weel kui Jeland pulma pääw, ning igga üks püdis tale nüüd jõu mõda rõmo tehha.

Kui nüüd se rahwa hulk olli ühhest ärra, ning ka Artuse sõbrad jo koodo lainud, läks Artus Jeland jure, ja ütles tale, et wõimusse ta kätte annab, keif tehha, mis agga tahhab. Minna ei sowi muud middagi, ütles Jeland, et agga keif ärra unnustaksid, mis jo on mõda lainud, ni sammu kui ka minna ollen ärra unnustanud, ja et jälle nifamma rõmus ning sõbralik olleksid, kui ennegi. Kui se nenda sünnib, siis ollen ma tõest rõmus, rahhul, ning õnnelik. Sedda lubbas Artus, ja andis omma teniattele ka kässo, iggas tükis hea melega Jeland sanna kuulda; agga sedda kässo ei olnud tarwis, sest keif armastasid ja austasid tedda, ja ollid üksnes siis rahhul ning rõõmsad, kui teadsid omma praua rahhul ning rõõmsa olnewad. Keige temma allamattele olli se sureks õnneks, et olli jälle taggasi tulnud, sest Artus olli nende seitseme aasta sees wägga äkkiliseks lainud, ja mitmele sündis se läbbi ülle koshut. Pärast sedda nüüd, kui jo Jeland koodo olli, ei sündind kellegile liga, sest ta olli iggaühhe eestpalluja.

Jummalat wõisid nüüd keif waesed tann

nada, sest neil keigil olli temma üks õige emma. Üheski ei läind tühjalt temma jurest ärra. Kõis ka tihti haigid watamas, satis neile toito, ning keif mis nemmad himmustasid, rohkesti.

Sedda ennam nüüd keif innimesed endid rõmustasid, et iggaühhel teadaw olli, et Jrelanda ilmasüta olli, ja et jälle omma Artusse jures elas, sedda ennam olli Jerarti südda rojasid mõttid täis, kui ka temma sedda kuulda sai; ta olli, kui walgust lödud, mitto päwa maas haige. Nüüd olli ta jälle ette wõtnud, teist plani tehha. Artus nüüd hea ollewad, omma wenna prauale üht õnesowimisest kirja sata, kelle sees ennast ka wabbandas, et haigusse pärrast mitte isse ei olle wõind tulla. Pallus ka andeks, et temma teistest pettetud, tale ni hirmus paljo süddame wallo teinud. Nemmad arwasid ta nüüd ka ilmasüta ollewad, ja saatsid tale jälle teise kirja taggasi, ning pallusid tedda, et ni pea kui terweks saab, neid watama tulles.

Kui ta sedda kirja olli luggend, olli kelm kõhhe terwe, ning astus mõnne päwa pärrast tele, ja kui jo olli fenna jõudnud, sai Jrelandast ning Artusfest sõbralikkult wasta wõetud. Sest et need innimesed, kes se nore Printsi ärra wisid, ollid ärrasurnud, ja et kegi ei wõind ta kurja töö ülestunnis-

tada, olli ta nende jures jälle sure au sees, ning neist armastud, kui ennegi.

Rõmus olli nüüd wägga Jerart, et teadis omma wenna lasteta ollewad, ning sepärrast olli tal ikka lotust, ükskord warra pärrida; agga ni pea, kui kuulda, ja ka isse näggema sai, et se õige pärrandaja odata olli, et Jummal nende abbiello olli õnnistand, siis näggi ennese ette wõtmisse jälle tühja ollewad, ning ei teadnud ennam, mis ette wõtta. Kui nüüd Jrelanda tütrema mahha sai, ei olnud Artus suggugi rõmus. Kui Jerart nüüd sedda näggi, teadis omma wenna nukkert meelt weel ennam üllentada, nenda et temma omma prauat mitte ennam nenda ei armastand, kui enne sedda. Juhtus nüüd, et Jrelanda sedda ka omma Artusse wennale kaewas, et temma armastus ta wasto ni külmaks läind, teadis se ülleanneto innimenne temmale nõu anda, et agga ikka omma Artusse wasto sõbralik olleks, ning tedda ikka nisammu armastaks, kui ennegi.

Ühhel päwal panni Jerart ühhe pabberi tükki omma wenna talriko alla, kus peäle need sannad ollid kirjutud: „Ärra ussu würist! se naese kawwalust, mis so wasto wägga sõbralik.“ Kui Artus se säddele sõmaaegas talriko alt leidis, ja sedda lugges, läks filmist walgeks, pistis taskusse, ei räkind sannagi ning läks mõtteldes sõma toast wälja. Minna ei tea mitte, ütles ta pärrast omma wennale, miks pärrast Jrelanda ni wägga sõbralik mo wasto

on; se on üks immelik asi, mis pean ma sest mõtlema? Zummeks on se küll panna, ütles Jerart Artusse wasto, et selle filmad, mis seni ajani pimmedast armastussest kinni ollid, nüüd on lahti läinud. Minnul ei olnud se suggugi meelt möda, kui Zrelanda ja Oliweni sured sõbrad näggin ollewad, keige ennamiste weel siis, kui sa koddust ärra ollid. Minna ei tahtnud sinno rahho mitte seggada, waid mõtlesin, et isse sest pidbid märki sama.

Artus filmist kahwatand, ning täis wiha, ütles: Se on üks ärranetud luggu! Kuis wõisin ma ni pimme olla, ning temma sõbrust salida? Sul on õigus Jerart! Kui sa koddust ärra ollid, käis Oliwen tihti temma jures, ning Zrelanda ka mõnnikord jälle temma jures. Et nüüd se asja jälgede peäle sada, hoia omma wiha taggasi, anname paar päwa aega, endid üllekohto teggemisse eest hoida, ning enne midbadi tehha, kui keik assi selge on. Se on tõssi, Jerart! Zummal olgo temmal siis armolinne!

Jerart, kes ennese jo õnnelikko arwas ollewad, istus hobbose selga, ja sõitis ühhe wanna mõisnikku jure, kes Artusse lossi liggi ellas, kes ei innimesi, kui ka mitte Zummalat ei kartnud. Keige armsam tõ olli se temmal ikka, Zummalat teotada, ning rahha üllekohtusel kombel kofko krapida. Se sammui olli ka kange mõtlema, ja olli jo mõnne ilmasüta innimessele omma rammo läbbi ülle koghut seinud,

kes nõrgad, ärratapnud. Selle kurja innimesse jure läks nüüd Jerart, sest üks ülleanne to tunneb teist; pakkus tale hulka rahha, kui tedda wõttaks ühhe asja jures awwitada. Se wanna mõisnik olli kohhe walmis omma abbiga, ja küsis, mis assi se siis olleks. Kui Jerart olli sedda luggu tale ette pannud, ja ka hulga rahha lubbanud, hūdis ta rõmoga: Prints Jerart! Laske agga mind tehha! küll minna tean omma sannadele mõdegaga wägge anda. Minge nüüd, ning üttelege omma wennale, et ma teist pilkamisse wiisil ollen küsinud, kas temma siis sedda Oliweni suggu omma lapse asemel tahhab wasto wõtta, siis saab ta mind kutsu lastma, küll ma tean, mis ma tale siis ütlen. Minge, jägo se assi minno holeks, küll minna sanna pean.

Kui nüüd Jerart jälle taggasi tuli, ütles omma wenna wasto: Minna sain nüüd ka te peäl kuulda, et se wist tõssi on, mis ülle meie jo räkifime. Kes teab sedda? küsis hirmsa healega Artus. Koddoo tulles tuli mul üks sinno tutawatest mõisnikkudest wasto, ja küsis mult: Kas saab sinno wend Artus, Oliweni suggu omma lapse asemel wasto wõtma? Sedda kuuldes ehmatasin minna wägga ärra, ütles Jerart, ja wastasin: Se on selge walle jut. Üks assi, mis Hertfogi au rikku, ei olle mitte nalja assi, ütles se mõisnik. Teie wõite, ütles ta weel, sedda tale ütelda, ja tahhab ta weel ennani teada, siis laske mind

kutsu. Minna tännasin tedda selle eest, ja lahkusin temmast ärra.

Oh sinna armast Jummal, ütles Artus, waat misugguse sure hääbi sisse tõukab mind se abbiellorikkaja! Parrem olleks, kui se mõisnik isse minnoga sest asjast rägiks; minne lasse tedda seia palluda. Jerart läks, ning teggi nenda, kuidas Hertfog käsks. Rahhe tunni pärast olli siis se mõisnik seal ning ütles Artusse wasto: Siin minna ollen, mis teie siis sowite? Ous se wiist tõssi, mis teie minno wennale ollete ütelnud? Temma kostis: Mis minna silmaga ollen näinud, sedda ei wõi ma mitte muido, kui su ning mödegaga tõeks tehha, ning sellepärast ütlen ma, et teie praua üks abbiellorikkaja on, ja et se laps mitte teiega, waid Oliweniga tal on olnud. Kes sedda ei ussu, ning selle abbiellorikkaja au tahhab peasta, sedda kutsun ennesega wõitlema, ning se wõit saab siis wälja näitama, kas ollen ma töt räkind, wõi mitte. Nüüd olli Artus ni täis wiha, et ei teadnud mis pidgi teggema. Andis kohhe kässo, et se laps pidgi praua käest ärrawõetud, ja ühhe tallonaese kätte antud, ning Irlanda pimmedasse wangitorni heidetud sama.

Irlandal olli se weike lapsokenne süles, kui kaks meest ta tuppa astusid, ning tale kuulutasid, mis neid Artus olli käsknud tehha. Sedda kuuldes tahtis Irlanda südda selle sure kurwastusse pärast lõhki minna, piggistas se

lapsokesse, sedda ta wägga armastas, omma rinna külge, ning ütles: Sedda last ei jätta minna mitte mahha; tedda ei anna ma mitte ärra, tahhate, siis wige mind ka. Nemma ei pand sest tahhelegi, wõtsid se lapsokesse wäggise ärra, ja kohhe tullid ka need sisse, kes tedda ennast pidgid wangitorni wiskama.

Nüüd ehmatas Irlanda ni wägga ärra, et ennam suggugi ei teadnud, kui tedda wangitorni weti, ja kui wimaks seal märkama hakkas, ei teadnud, kus olli. Kui ta tük aega seal sees silmitand olli, se sure ukse näggi lukku pandud ollewad, sai siis arro, et tõest wangitornis olli. Esimenne tö olli tal nüüd, omma last otsi, agga kus olli se siin leida? Iggaüks wõib nüüd arwata, sedda wallo, mis ta südda tundis. Reikides mahhajatud, ühes pimmedas wangihones, ilma et olleks teadnud, mis siu pärast ni waewatud sada, üsna ilma abbita, ei teadnud sedda tundigi, millal sealt pidgi wäljawidud, ning ärrasurmatud sama. Waljust nuttis nüüd, ja kaebas omma hädda, agga kegi ei wõind tedda arwutada. Põras omma süddame nüüd Jummal pole, ja ni pea kui selle omma keige parrema Ärrapeastja peäle mõtles, jäi ta waiksemaks, ja andis isse ennast, kui ka omma last Jummalale hoolde.

Artus kutsus nüüd Jerarti ennese jure, ja küssendas jo emalt tale wasto: Mis pean minna teggema, et omma au wõiksin peasta. Je-

rart, kes tedda küllalt tundis, ja küs teadis, et Irlanda olli surmale mõistetud, läks nüüd kui wariseer lamma rietes omma wenna jure, ja pallus tedda, et tale mitte üllekohhut ei teeks. Ütles ka weel: Se ei olle mitte hea, et sa isse kohhut mõistad, waid wi se assi se üllema koh-
tomõistja ette, kes siis saab kutsuma, kas kegi wõttaks tulla, ning temma eest seista. Zul-
leß siis kegi, ja wõidab temma peälekaebaja ärra, siis peab ta süüst lahti mõistetud sama. Kui jälle kegi ei olle tullemas, temma eest wõitlema, ehk kui tulles, ja saab peälekaeba-
jast ärrawõidetud, siis saab ta sama, kui üks abbiellorikfoja surmale mõistetud.

Se nõu olli Artusse mele pärrast, ning Ze-
rart ei arwand keddagi tullemas ollewad, Ir-
landa eest, se peälekaebaja, tuggewa mõisnik-
kuga wõitlema. Nüüd olli se pääw jo igga ühhel teadaw, millal se peälekaebaja piddi lan-
gema, ehk jälle Irlanda ärra põlletud sama.

Irlanda ei teadnud isse suggugi sest, mis nõu temma pärrast peti, ning mis wimaks tem-
maga piddi sundima. Üks wanna must heina kot olli nüüd temma sang, ning üks wanna tüdruk sai wälja wallitsetud, kes tale se päwa-
likko leiwa kätte andis. Kui nüüd se pääw jo liggi olli, millal surm ning ello teine teisega piddid wõitlema, ja se tüdruk sest ka olli teada sanud, ei wõind omma nuttu Irlanda jures, wangitornis, mitte piddada. Mikspärrast nuttab sa ni halledaste? küsis Irlanda. Kui

nüüd se tüdruk olli ärraütelnud, mis assi ta nutma sundis, ütles Irlanda: Sedda ol-
len ma jo hammogi ootnud. Surm üks wõib mind sest hädast peasta, ja iggawest peasta. Agga mis surm on mulle siis mõistetud? Üks wägga hirmus surm, kostis tüdruk. Üks pu riit saab ülles tehtud sama, ja kui kegi teie eest ei sa seisma, ning teie peälekaebajat ärra-
wõitma, siis peate seal peal omma ello lõppe-
tama.

Kui ta sedda küsis, wõib jo iggaüks arvata mis ta südda sees ütles; siiski ei heitnud ta meelt ärra, küsis Ritter Oliweni järrel, ja kui kuulda sai, et mitte koddo ei olnud, pöras ommad silmad taewa pole, ohkas süddamest, ja sowis ennesele Jummalale armo, et ennast surma wasto walmistada. Ni pea, kui se kirriko õppetaja ta jure tulli, kaewas Irlanda temmale omma hädda, ning se nuttis pea en-
nam, kui ta isse, kui temmast keif olli kuul-
nud. Kui se kirriko õppetaja tedda pihtis, tunnistas tale keif ommad süüd kahhersedes ülles, pallus Jummalat, et ta peäle, Jeesusse Kristusse ta armsa poja läbbi, wõttaks hal-
lastada; ning ta Lunnastajat jälle, kedda risti külges näggi rippuwad, et temma wasto ka neid sanno wõttaks dõlda: „Sinna pead mo jures Parradisil ollema“, ning tale se Jum-
mala teenre läbbi patto andeksandmist kuluta-
da. Kui nüüd Jummalale armo olli sanud,

tundis ennesel jõudo kül ollewad, sedda wimast wõitlemist wõidelda.

Se hirmus pääw olli nüüd jo käes, millal üks ilmasüta ohwer Jummalale piddi widud sama. Irlanda, kelle jures se kirrikõppetaja keif se õ olli, ning temmaga Jummalat palus, langes hommiko warra omma Jõsanda kujo ette põswili mahha, ning ütles: Sinnul, oh Jummal! on se kül teadaw, et ma römoga surren, ning sedda ello ühhe teise parrema wasto wahhetan. Oh kui rahhul olin minna, kui ma karjas käisin; au ning rikkus ei te mitte igga kord innimest õnnelikuks! Keige ennam teeb se mulle waewa, et ma kui üks abbi ellorikkoja pean surrema. Sinna, oh Jeesus! ollid se keige ilmasütam; mitte ühtegi wale ei leitud sinno suust, ning süski piddid sinna, kui üks kurjateggia, sedda keige libedamad surma kannatama, et mind, minno waese hinge, peasta. Hea melega tahhan minna ka, kui mo Arralunnastaja surra, et ossa temma arratenimisest wõiksin sada. Ja, Jõsa taewas, minna pallun ka, kui temma: „Ei mitte minno, waid sinno tahtmine sündko.“ Tahhad sa mind weel peasta, siis anna mulle armo, et need päwad, mis mulle tahhad kinkida, sinno auks ellan; tahhad sa, et pean surrema, siis anna mulle jõudo, otsani wäljakannatada, et iggawest õnnistust wõiksin pärrida.

Nüüd jäi ta waid, ning pea pärrast sed-

da tulli üks tener wangitorni ukse ette, ning kulutas, et aeg pea käes, wälja astu. Kui Irlanda sedda kulis, tõusis ülles, ning ütles: Minna ollen jo hammo walmis minnema. Temma wõttis nüüd se musta ride wasto, mis se tener tõi, panni ennese ümber, ning ühhe musta lori üle omma pea ning nää, ning astus nüüd, wahhi al, kirrikõppetajaga, wangitornist wälja.

Ühhe laggeda platsi peäle ollid sured korid ülles tehtud, kust rahwas sedda hirmust asja piddid selgest wõima nähha sada. Olli ka üks weiksem nink maddalam walmistud, mis musta kallewiga üle kattetud olli, Irlanda tarwis, kelle peäl ka kaks istet, ning õnnisteggia kujo ollid. Nende koride ligigdale olli siis se pu riit tehtud, kus peäl Irlanda piddi ärra põlletud sama. Üks hirmus hulk rahwast tulli sinna kofko, ei mitte temma surremist, waid ta ärrapeastmist, watama. Igga innimesse südda warises sees, ning keif se taewas olli musta pilwedega kattetud.

Kui nüüd Irlandat nähti lossi poolt tulles, ei jäänd ühhegi film kuiwaks, ning iggas kohtas kuuldi hütamad: Temma on ilmasüta! Kui nüüd iggaüks omma kohha peäl, ning ka jo Irlanda omma kori peäl olli, astus nüüd se üleanneto peälekaebaja platsi, kes ühhe sure hobbose selgas istus. Temma käes olli kilp, kelle sees need sannad

„Ilma armota“

luggeda ollid.

Nüüd hūti sure hāelega: Irlanda on abbiellorikkund, ning peab selle pārrast surrema, kui mitte kegi platsi ei astu wõitlema, ning wõido lābbi ei sa nāitama, et ta ilma sūta on! Mōnnigi olleks nüüd lāind katsuma, tedda peāsta, kui mitte se keikis paikus kardetawa mõisnikkuga ei olleks sõddimist olnud, kel peast jalluni raud rided selgas ollid, ja kelle parremas kās üks odda, ning pahhemas kilp olli, ja isse siis uhke heālega hūdis: Kes tulles minnoga wõitlema, ning se abbiellorikkaja au peāstma?

Kaks korda olli trompeti heäl sedda ette kutsund, kes olleks tahtnud Irlandat surmast katsuda wālja awwitada, agga kegi ei olnud tullemas. Nüüd nāggi Irlanda jo surma filmi ees ollewad, langes põlwili se Ärrapeāstja kujo ette mahha, pallus Jummalat, tõusis jälle ülles, ning ütles murtud heālega, rahwa wasto: Jummal teab sedda, et minna ilma sūta ollen, agga sest et temma nenda tahhab, sündko temma tahtminne. Minna annan ka süddamest neile andeks, kes minno surmast südlasfed on, ning pallun Jummalat, et ta wõttaks neil armolinne olla.

Nüüd hūdis trompeti heäl kolmat ning wimast korda, ja kui kegi ennam ärrapeāstmisse peāle ei mõttelnud, tulli üks noor Ritter, walge hobbose selgas, kange ajades,

tungis rahwa hulgast lābbi, platsi, sedda Irlanda ennam tāhele ei pannud, kelle raud rided kui hōbbe hiilgasid. Temma kās oli ka kilp, kelle sees need sannad:

„Regi ei wõi mulle wigga tehha,“ nāhha ollid.

Lāks nüüd otse kōhhe Hertfogi kōri ette, ning ütles: Suur Hertfogi herra! Minna ollen kuulda sanud, et teie praua peāle on wallekaebus tõstetud, ja et temma ka surmale on mõistetud, ning sellepārrast ollen minna seia tulnud, omma werre ning elloga puhhast ello warjole wõtma, ning temma peāle kaebajaga wõitlema, lotes et Jummal puhata ellole saab wõito andma, ning kurjust kibbedast nuhtlema. — Nüüd pōras ta ümber, ning sõitis omma waenlasse pole.

Emalt jo sõimas se kurri innimenne tedda, ning ütles: Tulle agga, kōl ma so kaela tahhan kāanda. Kui ta jo temma ligemale lāks, ning ta uhhe nore poisikesse nāgi ollewad, sõimas tedda weel hirmsam, ning ütles: Kas sinna pimalõug tahhab uhhe tugewa Ritteriga wõitlema tulla? Trompeti heäl kutsus neid nüüd wõitlema, ning igga üks watas kartlikko süddamega se wie teistkümne aastasse nore mehhe peāle. Terrawatte oddadega ajasid nüüd ni kōwwast teine teise wasto, et se noor mees hobbose seljast mahha kukkus. Igga üks ohkas nüüd süddamest ülle se nore Ritteri õnnetusse,

ning se peälekaebaja arwas ennese jo wõit-
nud ollewad, kui teise liwa peäl näggi maas
ollewad. Artus nüüd hobbose seljast mah-
ha, tedda oddaga läbbi pistma; agga ni pea
kui ta jallad mahha putusid, olli teine jälle
jo hobbose selgas wõitlemas. Nüüd näggi
se kurri innimenne kül, et ennam omma hob-
bose jure ei wõind jõuda, pistis omma od-
daga ta hobbose läbbi, kes nüüd nore Rit-
teriga mahha langes, ning enne weel, kui
ta omma odda olli hobbose seest wälja tõm-
band, ajas noor mees omma mõega wiha-
mehhe kurgust läbbi, kes nüüd temma jalge
ette mahha kukkus. Se olli Jummal taht-
minne! Kuuldi iggalt poolt hütawad, sest om-
ma wäega ei olleks wõind se noor mees
tedda mitte ärrawõita. Kui nüüd se ülle-
anneto tundis, et mitte ennam ei wõind üs-
lestõusta, teotas siis weel sure heälega Jum-
malat ning innimesi. Noor Ritter jäi
nüüd omma werri se mõdegaga ta ette seis-
ma ning ütles: Kui sa mitte tõt ei tunnis-
ta, tahhan ma sind tükkiks katki raiuda.
Nüüd tunnistas se nurjato innimenne üs-
les, et Jerarti tahtmist mõda, Irlanda peä-
le olli wassetand. Nüüd tulli tal jo werri
suhho, räkis weel mõnne sanna, ning heitis
siis hinge. Jerart tahtis nüüd sallaja ärra
põggeneda, agga Artus käs kis tedda kinni
hoida, ni kaua, kui se as si piddi selgeks sama.
Se wõitja widi nüüd Irlanda jure kori

peäle, kes suggugi ello peäle ennam ei loot-
nud. Kui ta Irlanda jure, kori peäle, ol-
li läinud, langes temma ette põlwili mahha,
ning ütles: Armolinne praua! Watage nüüd
omma õnneto poja peäle, kes nüüd teie jal-
ge ees, ning surest armastussest omma em-
ma wasto, omma ello on ohwertand, ja selle
ohwri läbbi, teile, ning ka isse ennesele,
Jummal abbiga, üht uut ello on andnud.
Kes on nüüd õnnelikum, kui minna, et om-
ma kallist emma surmast ollen wälja awi-
tand? Nüüd pallun minna teid, wõtke mind
jälle ommaks pojaks wasto! Irlanda ei
saand sure rõmo pärrast sannagi saust wäl-
ja, wõttis tedda ennese kätte wahhele, hak-
kas ta kaela ümber, ning olli nüüd ni rõ-
mus, ni õnnis, kui weel kordagi siin maa
peäl ei olle olnud.

Artus tahtis nüüd ka sedda ärrapeastjat
tundma õppi, ning Irlanda wõttis ta kääst
kinni, läks temmaga Hertfogi jure, kori peä-
le, ja ütles rõmo pärrast nuttes: Minno
herra! Siin on teie poeg! Need sannad teg-
gid tedda keletummaks, ning ta seisis seal kui
sammaks; rõõm ning häbbi, õnnistus ning
ärraneedminne, ollid temma meles molla-
mas. Kui temma silmad nüüd ta praua
ärrapeastja peäle ollid heidetud, tulli ka se
kirrikõppetaja, kes selle nore Ritteriga olli
kasa tulnud, ning Hertfogi nisugguses wõit-
lemisses näggi ollewad, ütles temma wasto:

Se on teie poeg, ning minna tahhan teile ütelda, kuidas temma wie teistkümnne aasta eest minno jure juhtus.

Artus käskis nüüd Jerarti sesamma wangi-torni heita, kus sees Irlanda enne olli, ning omma praua, poja, ning teiste wasto, kes tem-maga ollid, ütles ta: Teie, minno armad! and-ke mulle andeks! Kui nemmad nüüd lossi pole läksid, kuuldi iggalt poolt hütawad: Irlanda ellago! Ellago kawa!

Mõnned innimesed, kes ei wõind lossist ärra minna, watasid tedda järrel, ni kawa kui ullatasid, kui tedda surmale widi, ning ütlesid wimaks: Temma on küll ilmasüta, agga kes saab tedda peastma? Lüksid siis lossi kabbelis-se, ning pallusid temma eest Jummalat. Ka waesed ning haiged saatsid ommad palwed tae-wa pole ning ohkasi: Kes saab meid siis aw-witama, kui meil Irlandat ennam ei olle! Ni pea kui Jerarti näggid lossi todawad, küssi-sid keif, kas Irlanda weel ellab. Kui nad sedda kuulsid, et weel ellab, ollid keif wägga rõõmsad; ja kui Irlandat näggit tullewad, tõstsid käed taewa pole ülles, ning ütlesid: Tänno ning kitus olgo sulle se eest, armas Jummal, et sedda ilmasüta Irlandat surmast olled ärrapeastnud. — Irlanda, kel rõmo pis-sarad silmis läikisid, ei jõudnud tulles mitte omma pojaga paljo räkida; ja ni pea kui ollid kōddo jõudnud, läksid kōhhe lossi kabbelisse, langesid põlwili mahha, ning tannasid Jumma-

lat süddamest nende heateggemiste eest, mis ta kääst ollid wasto wõtnud.

Kui nüüd Jummalat ollid tännand, läksid jälle lossi, ning se kirriko õppetaja hakkas nüüd räkima, mil wiisil nende poeg temma kätte juh-tunud, ning kuidas temma teadnud tulla, om-ma ilmasüta emma surmast ärrapeastma.

Ühhel õhtul, ütles ta, kui jo olin palwet teind, maggama läind, ning unni minno sil-mad kinni wautand, näggin minna unnes üht Jummalat ingelt mo jure tullewad, kes mo wasto nenda ütles: „Kolmandamal päwal „pead sa selle nore Printsi, kedda sinno õdde „on ülles kaswatand, odda ning mõeka and-„ma, tale raud ribed selga pannema, ning tem-„maga Renne linna minnema, sest seal saab ta „omma emma, kelle peäle walle kaebus on tõs-„tetud, surmast ärrapeastma. Temma saab seal „ühhe, iggas kohtas kardetawa, kurja inni-„messega wõitlema, ning Jēsand saab tem-„male, ning puhta ellole wõito andma.“

Nüüd kaddus se Jummalat ingel korraga ärra, minna ärkasin ülles, ning mul tulli ette, kui ei olleks ma suggugi magganud, ning keif lahtiste silmadega olleksin näinud. Tullin nüüd sängist wälja, hakkasin palwet teggema, ja sedda ennam ma pallusin, sedda selgemaks läks mul se Jummalat käsk. — Kui ma sedda unnenäggo teistele räkisin, ütlesid iggaüks: Se ei olle mitte üks tühi unne näggo!

Reige ennam rõmustas ennast sedda kuul-

des se noor Prints. Minna saan wist wõitma, ütles ta, sest Jummal on meiega, kes jõuab meile siis wasto panna? Kuidas temma siin omma wihamehhega wõitles, sedda ollete isse näinud. Kuidas wõiksin minna nüüd keif need eksimisfed jälle heaks tehha? küsis Artus õppetajalt. Jummal on jo keif heaks teind, ning sepärrast tännage agga tedda, et teie ilmasüta abbikasat on surmast ärra peästnud. Hea on siis keif, kui teie agga omma abbikasat jälle armastate, ning üks õige isä omma lastele jäte.

Saab se armas Jummal ka minno sured eksitussed andeks andma? Temma on jo teie süüd andeks andnud. Kui Irlanda teile jo on andeks andnud, kui mitto korda ennam ei olle siis temma, se keige parrem isä, jo teile teie süüd andeks andnud?

Kui nüüd Artus õppetajaga Irlanda jure läks, ruttas ta temmal wasto, hakkas ta kaela ümber, ning ütles: Kus ollid sinna ni kaua armas Artus? Silmawega ütles ta nüüd: Oh wõiksin minna ka nisugguse puhta süddame tunnistusfega sinno ees seisä, kui sa, armas Irlanda, minno ees seisad! Kaks kord ollen sind õnnetumaks teinud, kaks korda sedda surmata tahtnud, kes nüüd ilmasüta minno ees seisab, ning minno, ühhe üllekohtusse kohtumõistja peäle peaks kaebama. Kaks kord on se armas Jummal sind surmast ärrapeästnud, kes

keif ommatses waenlaste wiha eest warjul hoiab; immelikkul wisil on ta sinno poega hoidnud, ja kui ma tuhhat aastat ellaksin, tedda jällejätmata tännaksin, ei jõuaks ma siiski küllalt tedda nende heateggemiste eest tänada, mis ta mulle on teinud. Sinno helde südda on mulle andeks andnud, agga minna ei olle mitte se wäart, minna ollen ennesele sedda nuhtlust teninud, mis sinno peäle tahtsin fata.

Minna pallun sind, ütles Irlanda, jätta need juttud mahha, sest nendega kurwastad agga mind. Kui sinna agga rahhul olled, siis ollen minna õnnelik; ja minno wasto heaks, kui enne ollid, siis tahhan ma keif ärraunnustada, mis ma ollen kannatand. Artus wõttis nüüd se weikse lapse kätte peäle, wiis Irlanda jure, ning ütles: Ka selle armsa lapsokesse olen ta emma järrelt ärra wõtnud, ning ei olle nüüd wäart, temma isäks nimmetud sada. Jummal olgo nüüd tännatud, et tedda sulle jälle wõin anda, tedda ta armsa emma kätte peäle panna.

Irlanda, kes tedda armas ärrasurmatud ollwad, wõttis tedda wasto, watas taewa pole, ning pärrast omma abbikasa peäle, ning ütles: Nüüd ollen minna tõest wägga rahhul, ning õnnelik; sest nüüd ollen jo jälle keif kätte sanud, ning ennam weel, kui ennesele wõisin sowida.

Tänno, iggawene tänno, olgo sulle armas taewane Jäsa! Rahte puhko olled sa mo lapsed mulle jälle kinkind! Tänno sulle ka mo armas abbikasa nende kingituste eest! Minna pallun sind weel, mo armas abbikasa, olle rõmus minnoga, siis ellan minna tänna sedda keige õnsamad päwa, mo ellopäwade seast.

Ka minna ollen nüüd, kui ühhes udes ellus, ütles noor Prints; leian hinge teadmatta korraga ommad armad wannemad, omma armsa de, kellest ma seia sadik suggugi ei olle teadnudki. Oh kui hea on se armas Jummal, kes seni ajani omma teenrete läbbi mo eest on hoolt kandnud, ning korraga mulle nüüd kingib, mis wagga lastel armas ning kallis on.

Ja, Jummal on hea, ütles se kirrikõppe-taja, ning arwamatta suur on temma heldus. Ja sinna siis ka armas Bertrand heaks ning waggaks, siis saab sinnust Jummalal rõõm, ning so wannemattel hea meel ollema, ning kui minna sedda sinnust saan kuulma, wõin minna rahhul surra, lotes, et sind teises parremas ilma, iggawesse rõmo sees, jälle nähha saan.

Keik se lossi hoow olli rahwast täis, ja ni pea, kui sedda noort Printsi näggid, ütlesid keik: Tal on just ni samma suggune näggo, kui temma emmal. Ja siis hüüdsid jälle: Peaks se kurjateggia Zerart ka pea omma tenitub palka kätte sama. Miski surm on temmal weel üks wagga kerge nuhtlus!

Nüüd tõusis Artus üles, ning ütles: Se

ärmolinne Jummal on neid ommatsid hoidnud, ning mulle suurt rõmo teinud; temmal olgo kitus, au ning tänno iggawest! Jummal, se keige õigem kohtomõistja tahhab ka, et kurjus peab nuhheltud sama; tulge siis ka teie, mo sõbrad, ning aitage mind seadust mõda, omma wenna peäle, mis mo süddant kül waewab, koghut mõista. Kui jo minnemas ollid, läks Irlanda omma abbikasa jure, ja pallus estiks tedda, ning pärrast ka teisi, et ta nuhtlust wõttaksid kergitada. Minna ollen tale keik süüd andeks andnud, ning ei tahha mitte, et ükski inimesenne peaks minno pärrast kannatama. Kurjussele rumi anda, on pat, ütles kirrikõppe-taja, ning selle pärrast ei wõi meie teie palwet mitte kuulda. Mis õigus on, peab sündima. Lääsid nüüd teise tuppa, Zerarti ülle koghut mõistma.

Jgga üks olli nüüd tüf aega waid, ning mõtles järrel, mis suggust nuhtlust tale mõista. Artus wõttis nüüd sanna, ning ütles: Zerart on mulle paljo süddame wallo teinud; minno poja, minno kalli abbikasa on ta hädasse saatnud, on mind takka kihhutand, et nende üllekohhut teggin; mõllemid tahtis ta surmata, ning ka minnul püdis ta mo ellopäwi, kurwastusse ning süddame wallo läbbi lühhen-tada: sellepärrast peab temma ka suurt wallo tundma ning surema. Käed ja jallad peawad tal ärraraiutud sama, et arwamatta suurt wallo tundes, omma ello saab lõppetama. Sedda

mõistan minna, ütles Artus, ning küsisin: Mis arwate teie sest, mo sõbrad? Nisugune nuhtlus on hea ühhe sure kurjateggiale, ütlesid teised, sest siis on temmal weel aega, omma süüd kahhetseda, ning Jummalalt andeks palluda. Jummal andko, ütlesid keik, et se nuhtlus ta hingele kasso sadaks.

Jerart arwas isse, et tulle rida peäl omma ello pididi lõppetama, kus peäl se ilma süta Irlanda pididi surema. Ta süddame tunnistus nuhtles tedda nüüd wägga. Põrgo haud olli keige omma walludega nüüd temma hinge ees lahti, kui Artusse sullasid näggi se nuhtlejaga wangi torni astuwad, kes tale ta nuhtlust kulutasid. Ta ei julgend mitte armo palluda, sest ta tundis kül, et sedda mitte ei olnud teninud. Need sullased wiisid ta wälja, ning teggid, kui neid olli kassitud, ning kandsid tedda siis jälle ilma kätte ning ilma jalgadeta, wangihonesse taggasi. Temma on sedda teninud, ütlesid keik rahwas; agga hirmus on kül ni suurt kurja tehha ning ni rasket nuhtlust tenida. Kui nüüd se kurjus jo nuhheldud olli, läksid keik raske süddamega jälle koddos.

Nüüd wast sai Jerart sedda põrgo wallo diete tundma, kui ka sedda ärraarmamatta suurt wallo omma ihho külges tundis. Waljuste ohkas ta nüüd, ning pallus abbi. Wangitorni hoidja sai neid sanno ka temma suust kuulma: Jummal parrast ärge laske

mind mitte ses sures häddas meelt ärraheita! Laks temma jure sisse, ning küsis, mil wiisil tedda siis wõiks waigistada. Minge, ning palluge Irlanda, et mulle andeks annaks. Ta on teile jo andeks andnud, ütles temma, agga siiski tahhan ma minna, ja keik, mis saan kuulma, teile jälle kulutada.

Kui nüüd Irlanda sedda kuulda sai, et Jerarti ni hirmsaste nuhheldi, ütles ta: Hea melega olleksi minna ennem mitto aastad weel kannatand, kui minno kannatamisest, läbbi olleks wõind nisugune raske nuhtlus ärrajada. Kui minna sedda olleksi teadnud, siis olleksi ma ta eest ni kaua pallunud, kui olleks kergemat nuhtlust sanud. Minna ei wõi ennast se ülle küllalt mitte immetelleda, kui wägga teie omma wihamehhi armastate, ütles kirrikõppetaja. Temma on ennesele üht tuhhat kord suremad nuhtlust teninud; se nuhtlus ehk wõib tedda weel iggawessest hukatussest peasta. Kui ta nüüd mitte ei olleks wõind omma pattu kahhetseda, olleks ta iggawest ärra kaddunud olnud.

Nüüd astus se wangitorni hoidja Irlanda jure tuppä, ning rakis tale keik ärra, mis temmast olli kuulnud. Irlanda ning se kirrikõppetaja rõmustasid endid wägga, kui temmast kuulda said, et omma süüd kahetses. Minna tahhan kohhe isse ta jure minna

ning tale ütelda, et tale jo hammo ollen andeks andnud.

Ni pea, kui Jerart näggi Irlandat tulleswad, hakkasid pissarad tal ta kahwatand palgid möda mahha werema. Kui Irlanda tedda näggi süres wallus aelewad, jäi kohhe keletumaks. Urge ehmatage, Irlanda! hüdis Jerart. Minna ollen hopis suremad nuhtlust teminud, ja ei olle mitte se wäärt, et mind weel watama tullete; sest teid ollen ma jo mitto aastat takkatusand, ning olleksin teid ärrahukkand, kui mitte üks üslem wõimus se wasto ei olleks olnud. Oh Jummal, kui das wõisin minna teid, kes mulle allati head teggite, ni sure hädda sisse sata! Andke mulle andeks, teie keige parrem Irlanda! andke andeks selle pattusele, kes omma süüd nüüd süddamest kahhetseb. Heal meel tahs han minna omma wallo kanda, kui agga andeksandmist leian. Keif se hädda ei olle middagi mo hinge hädda wasto, mis mind weel tuhhat korda ennam waewab.

Jerart jäi nüüd waid, ning Irlanda ütles temma wasto: Minna ollen sulle jo so süüd andeks andnud, ning sowin sulle, et omma lotust nüüd Jummal, temma hallatusse, ning Jesusse Kristusse se Ärralunnastaja peäle panneksitte. Ja temma peäle pange omma lotus, ütles ka se kirrikõppetaja, temma on meie keikide pattud risti peäl kandnud, ning meie eest surma läinud. Temma

on meie Lunnastaja ning Dnnisteggia! Agga kui minna nüüd kindlast temma peäle lodan, ütles Jerart, kui temma jures süddamelikko kahhetsemisega abbi otsin, saab temma siis mind kuulma, kes ma keif mo elloaeg temmast middagi ei olle teada tahtnud, temma armo õppetust ollen wihtanud, ning temma tullulikkud õppetusted ollen jalge alla tallanud? Temma saab teid küll kuulma, ütles õppetaja, sest temma wõttis jo ka weel se kurjateggia palwet risti peäl kuulda, ning ütles talle: „Tänna pead sa minnoga Paradiisis ollema.“ Palluge tedda, pange omma lotus temma peäle, siis saab ta ka teid omma Parradisi wasto wõtma.

Kui nüüd Irlanda ärra läks, käskis wangi-torni hoidjat ta hawad kinni siduda, ja keif, mis tal se tarwis pididi waja ollema, lubbas tale anda. Satis tale ka ühhe sängi wangi-torni, ning püdis, kui agga ial jõudis, ta wallo wähhentada.

Kui Irlanda õhto hilja weel ta jure läks, ning tale weel ükskord ütles, et ta süüd keif andeks andnud, ütles temma Dnnisteggia kujo peäle wadates: Se kes üht keigewähhemadki hea teggo tasumatta ei jätta, sago teile keif tuhhat korda ärra tasuma. Kas teie sowite ennete jure ka üht kirrikõppetajat? küsis temmalt Irlanda. Minna ei sowi mitte üks päin, waid pallun teid süddamest, et homme ühhe minno jure

sadaßitte, et wiimse wõitlemissse tarwis wõiksin jõudo sada. Irlanda lubbas sedda, kui ka temma eest Jummalat palluda, ning sowis tale siis head õdd.

Kui nüüd temma teisel hommikul järrel kulas, kuidas ta se õ läbbi olli olnud, sai kuulma, et kaunist waike olnud, ning et agga mõnni kord waljust küssendand, ning sure healega hüüdnud: Sinna suur Jummal! heida armo minno peäle; ja siis jälle: Oh peakß Irlanda üht kirikoõppetajat minno jure saatma, sest nüüd ollen minna jo walmis, pühha õhto sõmaiega wasto wõtma, ning tunnen jo selgest, et mo lahkumisse tunnife liggi on.

Irlanda läks nüüd selle kirikoõppetajaga, kes ta ennesega kasa läks, kui pididi ilma-süta surrema, Jerarti jure, ja näggi et jo nõrk, ja et surma tund tal liggi olli. Temma ütles nüüd tasfase healega nende wasto: Oh peakßid mo wend, ning ta poeg mulle ka andeks andma! On ka nemmad mulle andeks andnud, siis tahhan ma rõmoga surra.

Kirikoõppetaja läks nüüd isse nende järrel, ja kui temma jure wangitorni tullid, weresid mõllemil pisjarad mõda palgid mahha. Kui nüüd Artus omma wenna surma wodi ette astus, ütles Jerart: Anna mulle andeks, armas wend! Minna ollen sulle palju kurja teinud. Anna ka sinna mulle andeks, armas wenna poeg, ning wata kui Jummal nüüd

kurjust nuhtleb! Temma tahtis weel ennam ütelda, agga ei saand nõdrusse pärrast mitte ennam kuuldawaid sanno suust wälja, kui neid — andke andeks, ma pallun teid! andke mulle andeks. — Kui Artus ning ta poeg tale andeksandmist ollid kulutand, tännas neid siis peaga, ni paljo kui jõudis.

Kirikoõppetaja andis tale nüüd Jummalaga armo, kes nüüd keige nendega, kes tedda ollid watama tulnud, pea nõkkutamisega Jummalaga jättis. Irlanda käis tedda tihti sel päwal watamas, ning räkis troosti sanno, ta nüüd rahhole jäänd hingele, mis eest Jerart tedda peaga ni kaua tännas, kui agga wõis.

Sesamma päwa õhto, läkßid temma silmad jo tummedaks, külm surmahiggi tuli ta otsa peäle, hakkas pitkanißsi hingama, ligutas paar korda omma kehha, teggi se läbbi omma surremata waimole teise ello tarwis teed, ning Jerarti kehha olli nüüd hingeta Irlanda kõrwas, kes süddamelikkõ palweteggemisest ta hinge taewa Jõsa, ning Jõsusse Kristusse hoolde sowis.

Nenda armastab Irlanda omma wiha: meest, teggi head temmale, kes tale kurja teggi. Ja kes Jõsust nenda armastab, ning temma sanno: „Armastage omma waenlasi, õnnistage neid, kes teid ärrawannuwad, tehke head neile, kes teid wihkawad, ja paluge nende eest, kes teile liga tewad ja teid

takkakiusawad," sedda saab ka temma jälle wasto armastama, ning tedda taewarigi pärriaks teggema. Ja, armolinne on Jummal, kannatalik ning surest heldusfest. Ni kõrge kui taewas maast on, ni kindel on temma arm nende wasto, kes tedda kartwad. Temma ei tasu meile mitte meie kurja tõ järrel, ei tahha ka mitte, et hukka lähhes pattune, waid et ennast ümber pööraks ning ellaks.

Irlanda ning Artus olliid nüüd jo wanad, ning andsid wallitsusse poja Bertrandi kätte, ja kui se noor wallitseja ning ta õde nende keskele astusid, tulli neil tihti ette, kui olleks neil jo se teise parrema ilma õnnis hommik koitnud. Mitte kaua pärast sedda, kui ta poeg wallitsema hakkas, jäi Irlanda Issandas maggama, ning ärkas ta jures, taewa rõmosees, jälle ellama.

Kes nenda kannatab, kui temma; kes sedda wisi omma wiishamehhele andeks annab, neile kurja heaga ärratasub, ja ni süddamest nende eest pallub; kes ni waggast ellab, omma laste üle ennast agga siis rõmustab, kui nisammuti ellawad; kes üks nisuggune emma waestel ning haigetel, üks tööstija kurwadel, üks tõsine ossawõtja omma liggemisse rõmust ning hädast on, kui Irlanda: se saab wist ka õnlast Issandas surrema, sest temma isse ütles: „² sad on need, kedda takka kiusatakse õigusse pärast, sest nende pärast on taewariik.“